ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 9.4.2025 г.
COM(2025) 160 final

2025/0086 (NLE)

Предложение за

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

за подписване от името на Съюза и за временно прилагане на Споразумението между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия, от една страна, и Конфедерация Швейцария, от друга страна, относно участието на Конфедерация Швейцария в програми на Съюза

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

• Основания и цели на предложението

ЕС и Швейцария са тясно свързани от икономическа, историческа, културна, социална и политическа гледна точка. ЕС е най-големият търговски партньор на Швейцария, а Швейцария е четвъртият по големина търговски партньор на ЕС. Над 1,5 милиона граждани на ЕС живеят в Швейцария и малко под 450 000 швейцарски граждани живеят в ЕС. Всеки ден няколкостотин хиляди погранични работници преминават границата между ЕС и Швейцария в двете посоки.

ЕС и Швейцария са обвързани от множество двустранни споразумения. Чрез споразуменията относно свободното движение на хора, сухопътния транспорт, въздушния транспорт, търговията със селскостопански продукти и взаимното признаване във връзка с оценката на съответствието Швейцария участва във вътрешния пазар на ЕС[1]. По силата на Споразумението между Европейския съюз, Европейската общност и Конфедерация Швейцария за асоцииране на Конфедерация Швейцария към въвеждането, прилагането и развитието на достиженията на правото от Шенген Швейцария е също така асоциирана към Шенген държава. По време на пандемията от COVID-19 сътрудничеството между ЕС и Швейцария по отношение на трансграничните заплахи за здравето се засили.

По традиция Швейцария е и силен партньор в областта на научните изследвания и иновациите. Страната си сътрудничи с Европейския съюз по множество програми на Съюза за финансиране, насочени по-специално към научните изследвания, иновациите и образованието. От 1987 г. насам швейцарските университети и частният сектор участват активно в рамковите програми на ЕС за научни изследвания и иновации. През същата година влезе в сила първото двустранно споразумение за научно и технологично сътрудничество[2]. Швейцария продължава да бъде силно ангажирана в различни европейски инициативи, включително Европейската организация за ядрени изследвания (ЦЕРН), Европейската космическа агенция, Европейското сътрудничество в областта на науката и технологиите (COST) и Европейската агенция за координация на изследователската дейност (Eureka). Тя също така беше асоциирана към програмата за изследвания и обучение на Европейската общност за атомна енергия в периода 2014—2020 г.[3] и участваше в дейности, свързани с Европейското съвместно

---

[1] Споразумение по въпроси на въздушния транспорт, Споразумение относно железопътния и автомобилен превоз на стоки и пътници, Споразумение относно свободното движение на хора, Споразумение за взаимно признаване по отношение на оценка за съответствие, Споразумение относно търговията със селскостопански продукти, подписани всички на 21 юни 1999 г. (ОВ L 114, 30.4.2002 г., стр. 1).

[2] Рамково споразумение за научно и технологично сътрудничество между Европейските общности и Конфедерация Швейцария (ОВ L 313, 22.11.1985 г., стр. 6—8) и Решение на Съвета от 9 февруари 1987 г. за сключване на Рамковите споразумения за научно и техническо сътрудничество между Европейските общности и Кралство Швеция, Конфедерация Швейцария, Република Финландия, Кралство Норвегия и Република Австрия (ОВ L 71, 14.3.1987 г., стр. 29—29).

[3] Решение на Съвета от 4 декември 2014 г. за одобряване на сключването от Европейската комисия, от името на Европейската общност за атомна енергия, на Споразумение за научно и технологично сътрудничество между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия и Конфедерация Швейцария, за асоциирането на Конфедерация Швейцария към „Хоризонт 2020“ — рамковата програма за изследвания и иновации и програмата за изследвания и обучение на Европейската общност за атомна енергия, допълваща „Хоризонт 2020“ , и за регулирането на участието на

предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия в периода 2014—2020 г. въз основа на Споразумението за асоцииране към „Хоризонт 2020“ и Евратом. Освен това Швейцария членуваше и в бившата програма „Еразъм“ на ЕС[4].

Въпреки че отношенията между ЕС и Швейцария са близки, те са възпрепятствани от няколко дългогодишни структурни проблема. За да разрешат тези проблеми, между 2014 г. и 2021 г. ЕС и Швейцария проведоха преговори по институционално рамково споразумение. Институционалното рамково споразумение щеше да осигури рамката за управление на допълнителни споразумения в области, свързани с вътрешния пазар, в които Швейцария участва, включително споразумения, за които Съветът беше разрешил да започнат преговори, по-специално в областта на безопасността на храните (2003 г. и 2008 г.) и електроенергията (2006 г.). Освен това то щеше да осигури рамката за управление на споразумението относно здравето, за което Съветът беше разрешил да започнат преговори през 2008 г.

През ноември 2018 г. преговарящите постигнаха съгласие по проект на текст на институционално рамково споразумение на техническо равнище. В отговор на отказа на Федералния съвет да одобри проекта на текст преговорите по другите споразумения бяха преустановени, тъй като както Съветът в заключенията си от 19 февруари 2019 г., така и Европейският парламент в препоръката си от 26 март 2019 г. поставиха сключването на нови споразумения за достъп до вътрешния пазар или подобрени условия в рамките на действащите споразумения в зависимост от сключването на институционалното рамково споразумение. На 26 май 2021 г., въпреки по-нататъшните опити за намиране на решения, Федералният съвет на Швейцария реши едностранно да прекрати преговорите по институционалното рамково споразумение. Едностранното решение на Швейцария временно спря двустранното сътрудничество в областта на научните изследвания, иновациите и образованието.

След прекъсването на преговорите по институционалното рамково споразумение Европейската комисия и Швейцария започнаха проучвателни разговори през март 2022 г. за обсъждане на бъдещето на отношенията помежду им. Тези разговори доведоха до общо разбиране, в текста на което бе документирано политическото разбиране на двете страни относно начина на действие за бъдещите преговори и бяха определени компонентите и параметрите на широк пакет от мерки за водене на преговори, както и взаимноприемливите положения и решения по ключови институционални и секторни въпроси. В резултат на проучвателния процес бе потвърден силният интерес и на двете страни да съживят сътрудничеството си в областта на научните изследвания, иновациите и образованието. В този контекст в текста на общото разбиране бе потвърдено намерението да се създаде, като част от по-широкия пакет от мерки, правна рамка, даваща възможност на Швейцария да участва в настоящите програми по МФР за периода 2021—2027 г. и в следващите поколения програми на Съюза, включително в рамковите програми за научни изследвания и иновации, „Цифрова Европа“ и „Еразъм +“. Освен това в текста на общото разбиране бе потвърдено намерението на двете страни да възобновят преговорите по прилагането на съществуващото споразумение за ГНСС между ЕС и Швейцария („Галилео“ и EGNOS)

Конфедерация Швейцария в дейностите на ITER, извършвани от „Fusion for energy“ (ОВ L 370, 30.12.2014 г., стр. 19—20).

[4] Споразумение между Европейската икономическа общност и Конфедерация Швейцария за установяване на сътрудничество в областта на образованието и обучението в рамките на програмата „Еразъм“ (ОВ L 332, 3.12.1991 г., стр. 52—60).

и да започнат дискусии относно участието на Швейцария в компонента „Коперник“ на космическата програма на ЕС.

Текстът на общото разбиране беше одобрен от Федералния съвет на Швейцария и от Европейската комисия през ноември 2023 г. Двете страни се ангажираха да го използват като основа, за да се търси съгласие по съответните им мандати за преговори, и отбелязаха амбицията си да приключат преговорите през 2024 г.

Вследствие на това на 20 декември 2023 г. Комисията прие препоръка за решение на Съвета за разрешаване на преговори по широкия пакет от мерки, набелязани и определени по време на проучвателните разговори. Общата цел на тези преговори беше да се модернизират и укрепят двустранните отношения между ЕС и Швейцария, да се гарантира лоялна конкуренция между дружествата от ЕС и Швейцария, извършващи дейност в рамките на вътрешния пазар, и да се защитят правата на гражданите на ЕС в Швейцария, включително да се предотврати дискриминацията между гражданите на различните държави членки. Това ще позволи на гражданите, предприятията и изследователите от двете страни да се възползват в пълна степен от географската близост, споделените ценности и икономическите връзки между ЕС и Швейцария. Успоредно с това Федералният съвет предприе съответната подготвителна работа от швейцарска страна. След приключването на съответните процеси в Швейцария Съветът на Европейския съюз прие решение на 12 март 2024 г., с което упълномощи Комисията да започне преговори по широкия пакет от мерки, заедно с подробни указания за водене на преговори.

В указанията за водене на преговори бе потвърдено, че като част от пакета от мерки Комисията следва да договори самостоятелно споразумение, в което се очертават общите условия за участието на Швейцария в програми на Съюза. Това споразумение следва да гарантира справедлив баланс между вноските на Швейцария и ползите, произтичащи от участието в тези програми, както и да установи условията за участие, включително изчисляването на финансовите вноски за всяка от тези програми и административните разходи по тях. В протоколите за асоцииране на Швейцария към конкретните програми на Съюза следва да се определи списъкът на програмите, в които Швейцария участва, за всяко поколение програми. Съгласно указанията за водене на преговори споразумението следва също така да предвижда възможността за бъдещо асоцииране на Швейцария към други програми на Съюза чрез протокол или протоколи, които ще бъдат приети чрез опростена процедура от съвместен комитет, създаден по силата на споразумението.

Началото на преговорите по широкия пакет от мерки бе поставено на 18 март 2024 г. от председателя на Европейската комисия Урсула фон дер Лайен и тогавашния президент на Конфедерация Швейцария Виола Амхерд. Комисията проведе преговорите в консултация със Съвета, включително Съвета по общи въпроси, и с работната група EACT, определена от Съвета за специална комисия за целите на преговорите с Швейцария. Надлежно беше взета предвид резолюцията на Европейския парламент от 4 октомври 2023 г. и Комисията информира надлежно Европейския парламент относно преговорния процес в съответствие с член 218, параграф 10 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

След девет месеца интензивни преговори на 20 декември 2024 г. председателят Фон дер Лайен и президентът Амхерд обявиха успешното приключване на обсъжданията по всички елементи на широкия пакет от мерки. Широкият пакет от мерки включва

актуализирането на петте споразумения, които вече предоставят на Швейцария достъп до вътрешния пазар на ЕС[5]; ново споразумение относно безопасността на храните, с което ще се създаде общо пространство за безопасност на храните, обхващащо всички измерения на хранителната верига; ново споразумение относно здравето, което ще даде възможност на Швейцария да участва в механизмите и органите на ЕС за справяне със сериозни трансгранични заплахи за здравето, по-специално в Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията и в системата за ранно предупреждение и реагиране; ново споразумение относно електроенергията, което ще позволи участието на Швейцария във вътрешния пазар на електроенергия на ЕС; ново споразумение относно постоянния и справедлив финансов принос на Швейцария за икономическото и социалното сближаване в рамките на Съюза, което да отразява равнището на партньорство и сътрудничество между страните; както и ново споразумение, което ще позволи на Швейцария да участва в няколко програми на Съюза, отворени за асоцииране на трети държави, а именно „Хоризонт Европа“, програмата за изследвания и обучение на Европейската общност за атомна енергия, ITER/F4E (термоядрена енергия), „Цифрова Европа“, „Еразъм +“, както и програмата „ЕС в подкрепа на здравето“ — програма, която има за цел да допълни сътрудничеството, установено в споразумението между ЕС и Швейцария относно здравето, което двамата партньори договориха като част от същия широк пакет от мерки. В допълнение към изброените по-горе елементи широкият пакет от мерки включва и отделен протокол относно парламентарното сътрудничество.

При все че споразумението относно участието на Швейцария в програми на Съюза (Споразумението между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия, от една страна, и Конфедерация Швейцария, от друга страна, относно участието на Конфедерация Швейцария в програми на Съюза — „Споразумението“) представлява неразделна част от по-широкия пакет от мерки, договорен между двамата партньори през 2024 г., Комисията реши да ускори предложението за подписването на споразумението с цел временното му прилагане да започне — в съответствие с член 18, ако то бъде подписано преди 15 ноември 2025 г., — считано от 1 януари 2025 г. Този подход ще позволи да се приложат преходните разпоредби, които Комисията одобри в полза на Швейцария по време на преговорите по по-широкия пакет от мерки, относно процедурите за предоставяне на средства за изпълнение на бюджетните кредити за поети задължения за 2025 г. Като се има предвид значението на участието на Швейцария, временното прилагане на това споразумение е в интерес на ЕС. В същото време то не засяга подхода на широкия пакет от мерки, установен с текста на общото разбиране и потвърден с указанията на Съвета за водене на преговори, тъй като Споразумението относно участието на Швейцария в програми на Съюза включва клауза за изтичане на срока на действие, която предвижда, че временното прилагане на Споразумението ще бъде прекратено, ако Швейцария не приключи процедурите си, необходими за влизането в сила на пакета от мерки до края на 2028 г. Освен това сключването на Споразумението е предвидено като част от по-широкия пакет, обхващащ други ключови споразумения, които бяха предмет на преговорите, проведени през 2024 г. Комисията възнамерява да изготви отделно предложение за тази цел.

[5] Споразумение по въпроси на въздушния транспорт, Споразумение относно железопътния и автомобилен превоз на стоки и пътници, Споразумение относно свободното движение на хора, Споразумение за взаимно признаване по отношение на оценка за съответствие, Споразумение относно търговията със селскостопански продукти, подписани всички на 21 юни 1999 г. (ОВ L 114, 30.4.2002 г., стр. 1).

Като се има предвид, че Швейцария ще участва също в програмата за изследвания и обучение на Европейската общност за атомна енергия и в Европейското съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия, настоящото предложение е придружено от препоръка на Комисията за решение на Съвета за одобряване на сключването и временното прилагане на Споразумението за програмите на Съюза (по въпроси, попадащи в обхвата на Договора за Евратом).

- **Съгласуваност с действащите разпоредби в тази област на политиката**

По отношение на съдържанието Споразумението за участието на Швейцария в програми на Съюза е подобно на други споразумения, които Европейският съюз е сключил през последните години с партньори като Обединеното кралство, Нова Зеландия и Канада, и следователно е в съответствие с политиката на Съюза в тази област. Споразумението обаче съдържа някои специфични разпоредби, свързани с интегрирането му в широкия пакет от мерки, от който настоящото споразумение е неразделна част, по-специално с цел да се отчете връзката между участието на Швейцария в програмата „ЕС в подкрепа на здравето“ и новото споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно здравето.

- **Съгласуваност с други политики на Съюза**

Споразумението, което е част от широк пакет от споразумения между ЕС и Швейцария, зачита в пълна степен Договорите и запазва целостта и автономността на правния ред на Съюза. В него се утвърждават ценностите, целите и интересите на Съюза и се осигуряват съгласуваност, ефективност и последователност на неговите политики и действия.

Участието на Швейцария в програми на Съюза ще съответства напълно на основните актове, с които се определят програмите, и на съществуващите регламенти на Съюза, свързани с финансовото управление, като например Финансовия регламент[6].

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

Със Споразумението се установяват правилата, приложими по отношение на участието на Швейцария във всички програми и дейности на Съюза или в части от тях, които са отворени за нейното участие, и то включва широк кръг от области, попадащи в обхвата на ДФЕС, по-специално в областта на научните изследвания и иновациите, образованието, обучението, младежта, спорта и културата, както и други области от общ интерес, като например цифровата трансформация и действията в областта на здравето. Преговорите по Споразумението започнаха и приключиха едновременно с преговорите по широкия пакет от мерки. Споразумението е неразривно свързано с другите елементи от широкия пакет от мерки. В това отношение Споразумението предвижда да влезе в сила, при условие че бъдат изпълнени вътрешните процедури, необходими за влизането в сила на тринадесет други инструмента от пакета. То включва клауза за изтичане на срока на действие, която предвижда, че временното прилагане на Споразумението ще бъде прекратено, ако Швейцария не приключи процедурите си, необходими за влизането в сила на пакета до края на 2028 г. Споразумението съдържа и разпоредби, с които се гарантира, че участието на Швейцария в програмата за действие на Съюза в областта на здравето е тясно свързано

[6] Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 на Европейския парламент и на Съвета от 23 септември 2024 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза (преработен текст) (ОВ L, 2024/2509, 26.9.2024 г., стр.1).

със Споразумението между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно здравето. Освен това съгласно Споразумението могат да бъдат предприети компенсаторни мерки в случай на неспазване на задълженията, произтичащи от споразумението относно приноса на Швейцария за сближаването. Като се имат предвид неразривните връзки с другите ключови споразумения от по-широкия пакет, Споразумението следва да бъде сключено едновременно с другите споразумения от пакета и като неразделна част от него.

Тъй като настоящото споразумение предвижда асоцииране към няколко програми на Съюза и е част от широк пакет от свързани споразумения, неговата основна цел е отразена в правното основание, което предвижда установяването на асоцииране, позволяващо на Съюза да поема ангажименти във всички области, обхванати от Договорите. Следователно подходящото материалноправно основание за предложеното решение на Съвета за подписване и временно прилагане на Споразумението по отношение на въпросите, попадащи в обхвата на Договора за функционирането на Европейския съюз, е член 217 от ДФЕС. Това следва да се разграничава от случая с неотдавнашните споразумения с Нова Зеландия, Канада и Република Корея относно участието на тези държави в програми на Съюза и асоциирането им към „Хоризонт Европа“, които се основаваха на член 212 от ДФЕС поради по-ограничения им обхват.

Процесуалноправното основание е член 218, параграф 5 от ДФЕС във връзка с член 218, параграф 8, втора алинея от ДФЕС, който предвижда гласуване с единодушие в Съвета.

Поради това правното основание за предложеното решение на Съвета е член 217 от ДФЕС във връзка с член 218, параграф 5 от ДФЕС и член 218, параграф 8, втора алинея от ДФЕС.

Споразумението обхваща също така участието на Швейцария в дейности, попадащи в обхвата на Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия („Договора за Евратом“) и свързани с ядрения синтез, ядреното делене и обучението. Подписването и временното прилагане на Споразумението по отношение на въпросите, попадащи в обхвата на Договора за Евратом, е обвързано с препоръка за решение на Съвета за одобряване на сключването, от Европейската комисия, на Споразумението между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия, от една страна, и Швейцария, от друга страна, относно участието на Конфедерация Швейцария в програми на Съюза, която се представя заедно с настоящото предложение в рамките на отделна процедура.

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПОСЛЕДВАЩИТЕ ОЦЕНКИ, КОНСУЛТАЦИИТЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОЦЕНКИТЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

• Последващи оценки/проверки за пригодност на действащото законодателство

Не се прилага.

• Консултации със заинтересованите страни

Не се прилага.

• Събиране и използване на експертни становища

Не се прилага.

- **Оценка на въздействието**

Не се прилага.

- **Пригодност и опростяване на законодателството**

Не се прилага.

- **Основни права**

Не се прилага.

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

Споразумението ще окаже въздействие върху бюджета на ЕС чрез асоциирането на Швейцария към „Хоризонт Европа“, програмата за изследвания и обучение на Европейската общност за атомна енергия, дейностите на Европейското съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия, „Цифрова Европа“, „Еразъм +“ и програма „ЕС в подкрепа на здравето“. Споразумението определя справедливи и балансирани условия относно финансовия принос на Швейцария към програмите на Съюза, в които тя ще участва, и предвижда административните разходи за управлението на тези програми. Споразумението включва клауза за реципрочност, която гарантира, че правните субекти, установени в Съюза, имат, доколкото е възможно, достъп за участие в еквивалентни програми на Швейцария за научни изследвания и иновации в съответствие с условията, определени във вътрешното законодателство на Швейцария.

В законодателната финансова обосновка, представена заедно с настоящото предложение, се определя ориентировъчното отражение върху бюджета.

5. ДРУГИ ЕЛЕМЕНТИ

- **Планове за изпълнение и механизъм за мониторинг, оценка и докладване**

Не се прилага.

- **Обяснителни документи (за директивите)**

Не се прилага.

- **Подробно разяснение на конкретните разпоредби на предложението**

В Споразумението относно участието в програми на Съюза се определя правната рамка за участието на Швейцария в програми на Съюза, като се гарантира справедлив баланс по отношение на приносите и ползите. В него също така се гарантира, че на Швейцария не се предоставят правомощия за вземане на решения по отношение на програмите, в които тя участва.

В Споразумението се определят условията за изчисляване на финансовите вноски за отделните програми и административните разходи по тях и се гарантират правата на Съюза да осигурява добро финансово управление и да защитава финансовите интереси на Съюза.

В Споразумението се определят и други условия за участие в програми на Съюза, като например разпоредби относно мобилността на лицата, които участват в изпълнението на тези програми на Съюза. Споразумението включва условията за спиране на

участието на Швейцария в програми на Съюза и за прекратяване на действието на Споразумението. В него са включени и разпоредби, с които се гарантира, че тези случаи няма да засегнат правните задължения, поети по отношение на субекти от Швейцария.

В Споразумението се предвижда временното му прилагане с обратна сила от 1 януари 2025 г., ако то бъде подписано преди 15 ноември 2025 г., за да може сътрудничеството в областите, обхванати от Споразумението, да започне на датата, определена за всяка програма. Що се отнася до участието на Швейцария в програмата „ЕС в подкрепа на здравето“, тази дата е свързана с датата на влизане в сила на споразумението в областта на здравето.

Протокол I се отнася до участието на Швейцария в програмите „Хоризонт Европа „и „Цифрова Европа“ от 1 януари 2025 г. и в „Еразъм +“ от 1 януари 2027 г. Протокол I обхваща също така програмата за изследвания и обучение на Европейската общност за атомна енергия и дейностите на Европейското съвместно предприятие „Fusion for Energy“ (F4E) за ITER. Програмата за изследвания и обучение на Европейската общност за атомна енергия е въпрос, който попада в обхвата на Договора за Евратом. Следователно за нея се отнася препоръката за решение на Съвета за одобряване на сключването, от Европейската комисия, на Споразумението по отношение на въпроси, попадащи в обхвата на Договора за Евратом, която се представя заедно с настоящото предложение в рамките на отделна процедура.

„Хоризонт Европа“ (2021—2027 г.)[7] е водещата програма на Съюза за научни изследвания и иновации. В протокол I се предвижда асоциирането на Швейцария към програма „Хоризонт Европа“ в нейната цялост. Стълб I на програмата има за цел преди всичко укрепването на научната и технологичната база на ЕС, разширяването на европейския капацитет за научни изследвания и иновации и привличането на знания и талантливи хора в Европа. Стълб II е насочен към справяне с глобалните предизвикателства и укрепване на конкурентоспособността на европейската промишленост, често чрез проекти с мултидисциплинарен или интердисциплинарен характер. Стълб III е съсредоточен върху конкурентоспособността и капацитета за иновации на ЕС. Асоциирането на Швейцария обхваща и частите от програмата, насочени към разширяване на участието и укрепване на европейското научноизследователско пространство.

Очаква се Швейцария да бъде асоциирана към „Еразъм +“ — програмата на Съюза в областта на образованието и обучението, младежта и спорта, считано от 1 януари 2027 г. Целта на програмата е посредством учене през целия живот да подкрепя образователното, професионалното и личностното развитие на хората в областта на образованието и обучението, младежта и спорта, както в Европа, така и извън нея. Тя включва действия, насочени към мобилността, сътрудничеството между организациите и разработването на политики. По-специфичното при програмата в сравнение с други програми на Съюза е, че по-голямата част от нейния бюджет се управлява при непряко управление.

[7] Регламент (ЕС) 2021/695 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 г. за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“, за определяне на нейните правила за участие и разпространение на резултатите (ОВ L 170, 12.5.2021 г., стр. 1).

В протокол I се определят специфичните условия за асоцииране към „Еразъм +“. В съответствие с правното основание на програмата[8] тези условия включват определянето на национален орган, създаването на национална агенция и определянето на независим одитен орган. Участието на Швейцария в програмата зависи от положителната предварителна оценка на нейната национална агенция и плащането на финансова вноска. Чрез дерогация от финансовите условия по настоящото споразумение и в ограниченията, свързани с многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г., оперативната вноска на Швейцария ще възлиза на 70 % от алгоритъма за вноските, определен в Споразумението.

Що се отнася до програмата „Цифрова Европа“[9], Швейцария ще бъде асоциирана към почти всички елементи на програмата с изключение на специфична цел 3 „Киберсигурност“ и специфична цел 6 „Полупроводници“, по отношение на които не може да бъде асоциирана трета държава (с изключение на членуващите в ЕИП държави от ЕАСТ). Следователно Швейцария ще бъде асоциирана към специфични цели СЦ1 (Високопроизводителни изчислителни технологии), СЦ2 (Изкуствен интелект), СЦ4 (Задълбочени цифрови умения) и СЦ5 (Внедряване и използване по най-добрия начин на цифровия капацитет и оперативна съвместимост). Субектите от Швейцария ще могат да участват в поканите за представяне на предложения, за които отговарят на условията.

Някои действия по програмата „Цифрова Европа“, по-специално тези, които попадат в обхвата на специфична цел 1 (Високопроизводителни изчислителни технологии) и специфична цел 2 (Изкуствен интелект), имат преки последици за съществените интереси на Съюза и неговите държави членки в областта на сигурността. Вследствие на това тези действия бяха ограничени съгласно член 12, параграф 6 от Регламента за програмата „Цифрова Европа“, като работната програма за периода 2025—2027 г. очертава конкретните условия за участие.

За тази цел на 13 януари 2025 г. на съответните швейцарски органи беше изпратен въпросник, който те трябва да попълнят. Комисията ще направи оценка на отговорите на Швейцария, за да определи дали субектите, установени в Швейцария, могат да бъдат включени в обхвата на допустимостта за съответните действия. Този въпросник е до голяма степен идентичен с въпросника, представен на Швейцария по отношение на оценката съгласно член 22, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2021/695 през декември 2024 г., като основната разлика е в това, че критерият за реципрочност е съсредоточен върху програмата „Цифрова Европа“ и допълнителните секторни съображения в частта за преките чуждестранни инвестиции.

Протокол II се отнася до участието на Швейцария в Европейското съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия. Тъй като тези въпроси попадат в обхвата на Договора за Евратом, те са предмет на препоръката за решение на Съвета за одобряване на сключването, от Европейската комисия, на Споразумението по отношение на въпросите, попадащи в обхвата на Договора за Евратом, която се представя заедно с настоящото предложение в рамките на отделна процедура.

---

[8] Регламент (ЕС) 2021/817 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2021 г. за създаване на „Еразъм+“ – програма на Съюза в областта на образованието и обучението, младежта и спорта и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1288/2013 (текст от значение за ЕИП) (ОВ L 189, 28.5.2021 г., стр. 1).

[9] Регламент (ЕС) 2021/694 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2021 г. за създаване на програмата „Цифрова Европа“ и за отмяна на Решение (ЕС) 2015/2240 (текст от значение за ЕИП) (ОВ L 166, 11.5.2021 г., стр. 1—34).

В протокол III относно участието на Швейцария в програма „ЕС в подкрепа на здравето“ се посочва, че Швейцария може да участва като асоциирана държава и да допринася за конкретни части от програма „ЕС в подкрепа на здравето“, създадена с Регламент (ЕС) 2021/522. Конкретните части се отнасят до подготвеността при кризи, която попада в обхвата на Споразумението между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно здравето. Съгласно протокол III Швейцария ще участва в програмата „ЕС в подкрепа на здравето“ от 1 януари на годината, която следва годината на влизане в сила на Споразумението между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно здравето, за оставащия срок на действие на програмата „ЕС в подкрепа на здравето“ или до края на многогодишната финансова рамка 2021—2027 г., в зависимост от това кой от двата срока е по-кратък.

Текстът на Споразумението се представя на Съвета заедно с предложението за решение относно подписването и временното прилагане.

В съответствие с Договорите Комисията трябва да осигури подписването на Споразумението, при условие че то бъде сключено на по-късна дата.

2025/0086 (NLE)

Предложение за

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

за подписване от името на Съюза и за временно прилагане на Споразумението между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия, от една страна, и Конфедерация Швейцария, от друга страна, относно участието на Конфедерация Швейцария в програми на Съюза

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 217 във връзка с член 218, параграф 5 и член 218, параграф 8, втора алинея от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като има предвид, че:

(1) На 12 март 2024 г. Съветът упълномощи Комисията да започне преговори с Конфедерация Швейцария за широк пакет от мерки, свързани с двустранните отношения с Конфедерация Швейцария, включващ институционални разпоредби и разпоредби за държавна помощ в споразуменията между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария в области, свързани с вътрешния пазар, и когато е необходимо, специфични адаптации на тези споразумения, споразумение за участието на Швейцария в програми на Съюза и споразумение, което е основа за постоянния принос на Швейцария за намаляване на икономическите и социалните различия между регионите[1]. Съветът също така упълномощи Комисията да започне преговори с Конфедерация Швейцария по нови споразумения в областта на електроенергията, здравеопазването и безопасността на храните, относно участието на Швейцария в агенциите на Европейския съюз за космическата програма на Съюза и за железниците и за изменение на Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария по въпроси на въздушния транспорт, за да се даде възможност за извършването на каботаж.

(2) Комисията договори от името на Съюза широк пакет от споразумения, който включва споразумение между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия, от една страна, и Конфедерация Швейцария, от друга страна, относно участието на Конфедерация Швейцария в програми на Съюза („Споразумението“), както и институционални протоколи, протоколи за държавната помощ и за изменение на разпоредбите за споразуменията между Европейската общност и Конфедерация Швейцария в области, свързани с вътрешния пазар, в които Швейцария участва, споразумение между Европейския

[1] Решение (ЕС, Евратом) 2024/995 на Съвета от 12 март 2024 г. за разрешаване започването на преговори с Конфедерация Швейцария относно институционални разпоредби в споразуменията между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария, свързани с вътрешния пазар, относно споразумение за участието на Конфедерация Швейцария в програмите на Съюза и споразумение, което е основа за постоянния принос на Конфедерация Швейцария в кохезията на Съюза (ОВ L, 2024/995, 26.3.2024 г.).

съюз и Конфедерация Швейцария относно редовната финансова вноска на Швейцария за намаляване на икономическите и социалните различия в Европейския съюз, споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно здравето, споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно електроенергията, протокол към Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно търговията със селскостопански продукти за създаване на общо пространство за безопасност на храните и споразумение между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно реда и условията за участие на Конфедерация Швейцария в Агенцията на Европейския съюз за космическата програма.

(3) Със Споразумението се установяват правилата, приложими по отношение на участието на Швейцария във всички програми, дейности или услуги на Съюза или в части от тях, които са отворени за нейното участие, и то включва широк кръг от области, по-специално в областта на научните изследвания и иновациите, ядрения синтез и делене, образованието, обучението, младежта, спорта и културата, както и други области от общ интерес, като например цифровата трансформация и действията в областта на здравето. Освен това Споразумението е неразривно свързано с другите елементи от широкия пакет. В това отношение в Споразумението се предвижда участието на Швейцария в програмата за действие на Съюза в областта на здравето, която е тясно свързана със споразумението относно здравето; съгласно Споразумението могат да бъдат предприети компенсаторни мерки в случай на неспазване на задълженията, произтичащи от споразумението относно редовната финансова вноска на Швейцария за намаляване на икономическите и социалните различия в Европейския съюз.

(4) Преговорите по Споразумението започнаха и приключиха едновременно с преговорите по широкия пакет. В член 17 от Споразумението се предвижда, че влизането му в сила е свързано с влизането в сила на няколко инструмента, които са част от пакета. В Споразумението се предвижда и временно прилагане, което обаче се прекратява най-късно на 31 декември 2028 г., ако Швейцария не е приключила вътрешните си процедури, необходими за влизането в сила на инструментите, посочени в член 17 от Споразумението. Споразумението трябва да бъде сключено едновременно с останалите елементи на широкия пакет и като неразделна част от него. Поради това решението за подписване на Споразумението следва да се основава на правното основание за установяване на асоцииране, позволяващо на Съюза да поема задължения във всички области, попадащи в обхвата на Договорите.

(5) Споразумението следва да бъде подписано от името на Съюза по отношение на въпросите, попадащи в обхвата на Договора за функционирането на Европейския съюз, при условие че бъде сключено на по-късна дата.

(6) С цел да се разшири обхватът на сътрудничеството помежду им, в Споразумението се предвижда, че страните го прилагат временно съгласно съответните си вътрешни процедури и законодателство, считано от 1 януари 2025 г., освен ако датата на подписването му е след 15 ноември 2025 г., като в този случай страните прилагат временно Споразумението, считано от 1 януари 2026 г.

(7) Следователно Споразумението следва да се прилага временно от Съюза по отношение на въпросите, попадащи в обхвата на Договора за функционирането на Европейския съюз.

(8) В съответствие с член 18 от Споразумението временното прилагане се прекратява най-късно на 31 декември 2028 г., ако до тази дата Швейцария не е приключила вътрешните си процедури, необходими за влизането в сила на инструментите, посочени в член 17 от Споразумението.

(9) Подписването и временното прилагане на Споразумението по отношение на въпросите, попадащи в обхвата на Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия, са предмет на отделна процедура съгласно този договор,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Разрешава се подписването, от името на Съюза, по отношение на въпросите, различни от тези, попадащи в обхвата на Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия („Договора за Евратом“), на Споразумението между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия, от една страна, и Конфедерация Швейцария, от друга страна, относно участието на Конфедерация Швейцария в програми на Съюза („Споразумението“), при условие на сключването на посоченото споразумение[2].

Член 2

При условие за реципрочност Споразумението се прилага временно съгласно член 18 от него по отношение на въпросите, различни от тези, попадащи в обхвата на Договора за Евратом[3].

Член 3

Настоящото решение влиза в сила в деня на приемането му.

Съставено в Брюксел на година.

За Съвета
Председател

[2] Текстът на Споразумението е публикуван в ОВ L […], […] г., стр. […].

[3] Датата, от която Споразумението ще се прилага временно, ще бъде публикувана в Официален вестник на Европейския съюз.

ЗАКОНОДАТЕЛНА ОБОСНОВКА ЗА ФИНАНСОВОТО И ЦИФРОВОТО ОТРАЖЕНИЕ

„ПРИХОДИ“ — ЗА ПРЕДЛОЖЕНИЯ С ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ ПРИХОДНАТА ЧАСТ НА БЮДЖЕТА

1. НАИМЕНОВАНИЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО:

Предложение за Решение на Съвета за подписване от името на Съюза и за временно прилагане на Споразумението между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия, от една страна, и Конфедерация Швейцария, от друга страна, относно участието на Конфедерация Швейцария в програми на Съюза („Хоризонт Европа“, „Еразъм+“, програма „ЕС в подкрепа на здравето“[1], „Цифрова Европа“).

2. БЮДЖЕТНИ РЕДОВЕ:

„Хоризонт Европа“

Приходен бюджетен ред (глава/статия/позиция): 6 0 1 0 — „Хоризонт Европа“ — Целеви приходи

Вписана в бюджета сума за съответната година:

Приходите ще бъдат отнесени към следния разходен бюджетен ред (глава/статия/позиция):

Цялата статия 01 01 01 (01 01 01 01, 01 01 01 02, 01 01 01 03, 01 01 01 11, 01 01 01 12, 01 01 01 13, 01 01 01 71, 01 01 01 72, 01 01 01 73, 01 01 01 74, 01 01 01 76)

Цялата статия 01 02 01 (01 02 01 01, 01 02 01 02, 01 02 01 03)

Цялата статия 01 02 02 (01 02 02 10, 01 02 02 11, 01 02 02 12, 01 02 02 20, 01 02 02 30, 01 02 02 31, 01 02 02 40, 01 02 02 41, 01 02 02 42, 01 02 02 43, 01 02 02 50, 01 02 02 51, 01 02 02 52, 01 02 02 53, 01 02 02 54, 01 02 02 60, 01 02 02 61, 01 02 02 70)

Цялата статия 01 02 03 (01 02 03 01, 01 02 03 02, 01 02 03 03)

Цялата статия 01 02 04 (01 02 04 01, 01 02 04 02)

Статия 01 02 05

Бюджетен ред 20 XX Административни разходи на Европейската комисия

„Еразъм+“

Приходен бюджетен ред (глава/статия/позиция): 6 0 1 0 — „Еразъм+“ — Целеви приходи

[1] В протокол III относно участието на Швейцария в програма „ЕС в подкрепа на здравето“ се посочва, че Швейцария може да участва като асоциирана държава и да допринася за конкретни части от програма „ЕС в подкрепа на здравето“, създадена с Регламент (ЕС) 2021/522. Конкретните части се отнасят до подготвеността при кризи, която попада в обхвата на Споразумението между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно здравето.

Вписана в бюджета сума за съответната година:

Приходите ще бъдат отнесени към следния разходен бюджетен ред (глава/статия/позиция):

Цялата статия

„Еразъм+“ (Функция 2 : 07.030101, 07.030102, 07.0302, 07.0303, 07.010201.xx, 07.010275)

„Еразъм+“ (Функция 6 : 15.020102, 14.020150, 14.010175, 15.010175).

Бюджетен ред 20 XX Административни разходи на Европейската комисия

Програма „ЕС в подкрепа на здравето“

Дял 6 : Приходи, вноски и възстановени средства във връзка с политики на Съюза, глава 6 1 : Сближаване, устойчивост и ценности, статия 6 1 1 : Възстановяване и устойчивост, и позиция :

6113 Програма „ЕС в подкрепа на здравето“ — Целеви приходи

Приходите ще бъдат отнесени към следните разходни бюджетни редове:

Бюджетен ред	**Дял**
06 01 05 73– Функция 2б	Европейска изпълнителна агенция за здравеопазването и цифровизацията — финансов принос от програмата „ЕС в подкрепа на здравето“
06 01 05 01– Функция 2б	Разходи за подкрепа за програмата „ЕС в подкрепа на здравето“
06 06 01– Функция 2б	Програма „ЕС в подкрепа на здравето“
20 02 01 01 – Функция 7	Договорно наети служители
20 04 01– Функция 7	Информационни системи

Програма „Цифрова Европа“

Приходен бюджетен ред (глава/статия/позиция): 6 0 2 2 — Програма „Цифрова Европа“ — Целеви приходи

Вписана в бюджета сума за съответната година: 19 296 000

Приходите ще бъдат отнесени към следния разходен бюджетен ред (глава/статия/позиция):

02 01 30 01	Разходи за подкрепа на програмата „Цифрова Европа“
02 01 30 73	Европейска изпълнителна агенция за здравеопазването и цифровизацията — финансов принос от програмата

	„Цифрова Европа“
02 04 02 10	Програма „Цифрова Европа“ — Високопроизводителни изчислителни технологии
02 04 03 00	Програма „Цифрова Европа“ — Изкуствен интелект
02 04 04 00	Програма „Цифрова Европа“ — Умения
02 04 05 01	Програма „Цифрова Европа“ — Внедряване
02 04 05 02	Програма „Цифрова Европа“ — Внедряване / Оперативна съвместимост
Бюджетен ред 20.XX	Административни разходи на Европейската комисия

3. ФИНАНСОВО ОТРАЖЕНИЕ[2]

☐ Предложението няма финансово отражение.

☐ Предложението няма финансово отражение върху разходите, но има финансово отражение върху приходите.

☑ Предложението има финансово отражение върху целевите приходи.

[2] Всички данни за 2026 и 2027 г., посочени в този раздел, са ориентировъчни и съответстват на последните налични прогнози.

Отражението е следното:

„Хоризонт Европа“

(в млн. евро до 3-тия знак след десетичната запетая)

Приходен бюджетен ред	Отражение върху приходите	Период от XX месеца, започващ на дд/мм/гггг *(ако е приложимо)*	Година N (2025 г.)
6 0 1 0	1 934,043	36 месеца, считано от 01/01/2025 г.	636,724

Положение след действието			
Приходен бюджетен ред	2025 г.	2026 г.	2027 г.
6 0 1 0	636,724	640,836	656,483

Разходен бюджетен ред	2025 г.	2026 г.	2027 г.
Статии 01 01 01; 01 02 01; 01 02 02; 01 02 03; 01 02 04; 01 02 05	621,194	622,171	631,234
20 XX	15,530	18,665	25,249

„Еразъм+“

(в млн. евро до 3-тия знак след десетичната запетая)

Приходен бюджетен ред	Отражение върху приходите	Период от XX месеца, започващ на дд/мм/гггг *(ако е приложимо)*	Година N (2027 г.)
6 0 1 0	181,1	12 месеца, считано от 01/01/2027 г.	181,1

Приходен бюджетен ред	2027 г.
6 0 1 0	181,1

Разходен бюджетен ред	2027 г.
Статии : 07.030101, 07.030102, 07.0302, 07.0303, 07.010201, 07.010275	174,1
20 XX	7,0

Програма „ЕС в подкрепа на здравето“

(в млн. евро до един знак след десетичната запетая)

Приходен бюджетен ред	Отражение върху приходите[3]	24 месеца, считано от 01/01/2026 г.	Година N
Статия 6113	47,738[4]	01/01/2026 г.[5]	31/12/2027 г.

Приходен бюджетен ред	2026 г.[6]	2027 г.
Статия 6113	23,869	23,869

(в млн. евро до един знак след десетичната запетая)

Разходен бюджетен ред	Дял	Разпределение на средства за 2026 г.
06 01 05 73	Европейска изпълнителна агенция за здравеопазването и цифровизацията — финансов принос от програмата „ЕС в подкрепа на здравето“	0,684
06 01 05 01	Разходи за подкрепа за програмата „ЕС в подкрепа на здравето“	0,292
06 06 01	Програма „ЕС в подкрепа на здравето“	22,425

3 Сумата е прогнозна и се основава на формулата или метода, определен(а) в раздел 4.

4 Общата сума леко се различава от общата сума в таблицата по-долу поради закръгляването на годишните суми с точност до първия знак след десетичната запетая.

5 Швейцария участва в програмата „ЕС в подкрепа на здравето“ от 1 януари на годината, която следва годината на влизане в сила на Споразумението между Европейския съюз и Конфедерация Швейцария относно здравето, за оставащия срок на действие на програмата „ЕС в подкрепа на здравето“ или до края на многогодишната финансова рамка 2021—2027 г., в зависимост от това кой от двата срока е по-кратък.

6 Сумата се основава на пакета за подготвеност при кризи, заложен в работната програма на програма „ЕС в подкрепа на здравето“ за 2024 г.

20 02 01 01	Договорно наети служители	0,234
20 04 01	Информационни системи	0,234

Програма „Цифрова Европа“

(в млн. евро до 3-тия знак след десетичната запетая)

Приходен бюджетен ред	Отражение върху приходите	Период от XX месеца, започващ на дд/мм/гггг *(ако е приложимо)*	Година N (2025 г.)
6 0 2 2	59,875	36 месеца, считано от 01/01/2025 г.	19,296

Положение след действието			
Приходен бюджетен ред	2025 г.	2026 г.	2027 г.
6 0 2 2	19,296	18,793	21,786

Разходен бюджетен ред	2025 г.	2026 г.	2027 г.
Статии 02 01 30 02 04 02 02 04 03 02 04 04 02 04 05	18,826	18,245	20,948
20 XX	0,470	0,548	0,838

4. МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ИЗМАМИ

В член 325 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) се изисква Комисията да се бори с измамите и всякакви незаконни дейности, засягащи финансовите интереси на Съюза. Следователно предотвратяването и разкриването на измами е общо задължение на всички служби на Комисията в рамките на ежедневната им дейност, свързана с използването на ресурси.

Измамите или нередностите, свързани със средства на ЕС, имат особено силно отрицателно въздействие върху репутацията на Комисията и изпълнението на политиките на ЕС. На 29 април 2019 г. беше приета действащата понастоящем стратегия на Комисията за борба с измамите (COM (2019) 196) (СКБИ), която

замени стратегията от 2011 г. Това е документ, свързан с политиките, в който се определят приоритетите на Комисията в областта на борбата с измамите с оглед на многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г. Основните цели на Стратегията на Комисията за борба с измамите от 2019 г. са 1) „повишаване на знанията за измамническите схеми, профилите на измамниците и системните слабости по отношение на измамите, засягащи бюджета на ЕС“ (събиране и анализ на данни) и 2) „оптимизиране на координацията, сътрудничеството и работните процеси в сферата на борбата с измамите, по-специално сред службите и изпълнителните агенции на Комисията“ (координация, сътрудничество и процеси). Стратегията е придружена от план за действие, който беше преразгледан през юли 2023 г. и който, подобно на предходящия го план, има за цел да укрепи всички части на цикъла за борба с измамите: предотвратяване, разкриване, разследване и коригиране.

Водещите принципи и стандартите относно целите на СКБИ от 2019 г. са следните:

- нулева толерантност към измамите;
- борбата с измамите като неразделна част от вътрешния контрол;
- разходна ефективност на проверките;
- професионален интегритет и компетентност на персонала на ЕС;
- прозрачност относно начина на използване на средствата на ЕС;
- предотвратяване на измами, по-специално защита срещу измами при разходните програми;
- капацитет за ефективно разследване и своевременна обмяна на информация;
- бързо коригиране (включително възстановяване на средствата — предмет на измама, и съдебни/административни санкции);
- добро сътрудничество между вътрешните и външните засегнати страни, по-специално между ЕС и отговорните национални органи и между службите на всички засегнати институции и органи на ЕС;
- ефективна вътрешна и външна комуникация относно борбата с измамите.

Членове 11—14 от Споразумението съдържат подробни разпоредби относно доброто финансово управление, което включва и мерки за борба с измамите. Тези мерки трябва да се прилагат хоризонтално, за да се гарантира защитата на финансовите интереси на ЕС в рамките на програмите или дейностите на Съюза, обхванати от бъдещите протоколи, които евентуално ще бъдат приети от Съвместния комитет съгласно Споразумението за асоцииране на Конфедерация Швейцария към програми или дейности на Съюза. Те са приложими и за протоколите, тъй като протоколите и приложенията представляват неразделна част от тях.

По-специално в членове 11 и 12 от Споразумението се предвиждат необходимите подробности и процеси, както и на органите се позволява да изпълняват правилно задачите си, за да се защитят финансовите интереси на ЕС (Европейската комисия или други лица, упълномощени от Европейската комисия, което включва Европейската служба за борба с измамите (OLAF),

Европейската сметна палата и Европейската прокуратура). Що се отнася до изпълнението на програмите или дейностите, обхванати от протоколите към Споразумението, принципът е същият: финансовите интереси на ЕС трябва да бъдат защитавани посредством пропорционални мерки, включително мерки, свързани с предотвратяването, разкриването, коригирането и разследването на нередности, включително измами, възстановяването на изгубени, недължимо платени или неправилно използвани средства и, когато е целесъобразно, налагането на административните санкции.

В съответствие с Финансовия регламент всички лица или субекти, получаващи средства на Съюза, трябва да оказват пълно съдействие с оглед защитата на финансовите интереси на Съюза, да предоставят на Комисията, OLAF и Европейската сметна палата необходимите права и достъп и да гарантират, че всички трети страни, участващи в изпълнението на средства на Съюза, предоставят равностойни права. Както изрично е предвидено в член 11, параграф 4 от Споразумението, прегледи и одити може да се извършват и след спиране на прилагането на даден протокол, след преустановяване на прилагането или след прекратяване на Споразумението.

Със Споразумението се осигурява възможността OLAF да може да провежда административни разследвания, включително проверки и инспекции на място на територията на Конфедерация Швейцария на субект от Конфедерация Швейцария, който е страна по съответно споразумение за финансиране, или на субект от Конфедерация Швейцария, който е трета страна, изпълняваща споразумение за финансиране по договор, съгласно съответното споразумение за финансиране и друг приложим договор и в степента, предвидена в тях. Когато изпълняват своите задължения на територията на Конфедерация Швейцария, Европейската комисия и OLAF са длъжни да действат по начин, съвместим с правото на Конфедерация Швейцария.

Прегледи и одити може да се извършват от длъжностни лица на Съюза, по-специално на Европейската комисия и Европейската сметна палата, или от други лица, упълномощени от Европейската комисия. Когато изпълняват своите задължения на територията на Конфедерация Швейцария, Европейската комисия или други лица, упълномощени от Европейската комисия, са длъжни да действат по начин, който е съвместим с правото на Конфедерация Швейцария.

Швейцарските органи си сътрудничат в съответствие с приложимите инструменти за международно сътрудничество с органите на Съюза или на държавите членки, компетентни за разследването и наказателното преследване на престъпления, засягащи финансовите интереси на Съюза, включително предаването на съд на предполагаемите извършители и съучастници в посочените престъпления. Исканията, подадени съгласно приложимите инструменти за международно сътрудничество, могат да включват, ако е приложимо, искания, отправени във връзка с разследвания или наказателни преследвания от страна на Европейската прокуратура. Това позволява сътрудничество с Европейската прокуратура, както се предвижда в Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2017 г. относно борбата с измамите, засягащи финансовите интереси на Съюза, по наказателноправен ред

Освен това в Споразумението се предвижда ефективен механизъм за гарантиране на изпълнението на решенията на Комисията на територията на Конфедерация Швейцария.

5. ДРУГИ ЗАБЕЛЕЖКИ

Методът за изчисляване на финансовата вноска на Конфедерация Швейцария в програмите на Съюза е определен в член 7 относно финансовите условия, допълнен от членове 8 и 9 от Споразумението и приложение I относно разпоредбите за финансово изпълнение на Споразумението.

Що се отнася до програмата „ЕС в подкрепа на здравето“, прогнозното разпределение на вноската на асоциираните държави по различните бюджетни редове на програмата се основава на относителния дял на всеки бюджетен ред от бюджета на програмата в бюджета на ЕС (бюджетни кредити C1 въз основа на финансовото програмиране за периода 2021—2027 г., включително прогнозното допълнително финансиране от глоби — член 5 от многогодишната финансова рамка). Индикативна сума на вноската на асоциираната държава ще послужи и за покриване на децентрализираните административни разходи (Външен персонал/Други разходи за управление).